

A Kúria a ... jogtanácsos által képviselt felperesnek a dr. Nagy Gábor ügyvéd (Nagy-Fekete-Kozák és Pártzay Ügyvédi Iroda) által képviselt ... - személyi igazolványa szerint ...) alperes ellen kártérítés és járulékai megfizetése iránt a Fővárosi Munkaügyi Bíróságon 4.M.3713/2005. szám alatt megindított és másodfokon a Fővárosi Bíróság 55.Mf.631.102/2009/13. számú ítéletével jogerősen befejezett perében az említett másodfokú határozat ellen a felperes és az alperes által előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Kúria a Fővárosi Bíróság 55.Mf.631.102/2009/13. számú ítéletét hatályon kívül helyezi, a Fővárosi Munkaügyi Bíróság 4.M.3713/2005/90. számú ítéletét megváltoztatja és az alperesi marasztalás összegét 8.597.707 (nyolcmillió-ötszázkilencvenhétezer-hétszázhet) forintra és annak kamataira felemeli. A kamatfizetés és a perköltség viselés körében a munkaügyi bíróság ítéletét helybenhagyja.

Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasítja, a beszámítási kifogás elutasítása körében nem érinti.

Az alperes köteles tizenöt napon belül a felperesnek 150.000 (százötvenezer) forint együttes másodfokú és felülvizsgálati eljárási költséget megfizetni.

A kereseti, fellebbezési és a felülvizsgálati eljárás illetéke az államot terheli. Az alperes az általa lerótt 376.000 forint illetéket a Nemzeti Adó és Vámhivataltól követelheti vissza.

A felülvizsgálati eljárás illetéke az államot terheli.

I n d o k o l á s :

Az alperes, mint vezető állású munkavállaló 1996. július 9-től 1999. június 28-ig állt a felperes munkáltatóval munkaviszonyban, főtitkár munkakörben. A munkaviszonya a munkáltató rendkívüli felmondása folytán szűnt meg.

A felperes keresetében 32.245.144 forint kártérítés és járulékainak megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Arra hivatkozott, hogy a követeléséből 22.351.544 forint jogellenesen igénybe vett természetbeni juttatás, míg 9.894.000 forint a felperesre utóbb kirótt adókülönbözet összege.

Az alperes beszámítási kifogással élt, és mindösszesen 62.781.274 forint vagyoni, valamint 65.334.262 forint nem vagyoni kártérítés beszámítását kérte.

A Fővárosi Munkaügyi Bíróság 4.M.3713/2005/90. számú ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 6.260.409 forint kártérítést és annak 1999. június 29-től kifizetésig terjedő időre törvényes késedelmi kamatát, valamint 300.000 forint perköltséget. Az alperes felülvizsgálati eljárás tárgyát nem képező beszámítási kifogását nem találta alaposnak.

A megállapított tényállás szerint az Alapszabály értelmében a főtitkár alperes egy személyben volt felelős a felperes szövetség gazdálkodásáért és utalványozási joga volt a felperesi kifizetések tekintetében. Miután a felperes rendkívüli felmondással megszüntette az alperes munkaviszonyát - melynek jogellenessége megállapítása iránt indított munkaügyi perben a bíróság a felperes (jelen per alperese) keresetét jogerősen elutasította - a felperesi vezetés elrendelte a gazdálkodása és pénzügyi helyzete átvizsgálását. Az 1995. és 1999. június közötti időszakra vonatkozó revizori jelentés feltárta, hogy az alperes nem a számviteli szabályoknak megfelelően kezelte a felperes pénz és egyéb eszközeit. A jelentés - többek között - kiemelte az oktatás és kutatás körében történt kifizetéseket, a felperesi pénzeszközök személyi célú felhasználását, és utalt az alperes felelősségére. Kimutatásra került, hogy számos - alperes által utalványozott - szolgáltatás természetbeni juttatásnak minősül, amely juttatások tekintetében az adók befizetése nem történt meg.

Ezt követően a felperes 2000. március 13-án az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatalnál (APEH) vizsgálatot kezdeményezett önmaga ellen, az alperessel szemben büntető feljelentést tett, valamint az alperes által a rendkívüli felmondás tárgyában megindított munkaügyi perben 2000. február 24-én 30.092.795 forint kártérítés megfizetése iránt viszontkeresetet terjesztett elő.

Az APEH ... Igazgatósága az 1995-1999. évek tekintetében folytatott személyi jövedelemadó adónem ellenőrzése során 2001. február 28-án

hozott elsőfokú határozatában a felperest 9.894.000 forint adókülönbözet, valamint késedelmi pótlék és adóbírság megfizetésére kötelezte. A felperes az adókülönbözetet megfizette, az APEH a kiszabott késedelmi pótléket és adóbírságot utóbb elengedte.

A jogerős APEH határozat szerint adóköteles természetbeni juttatásnak minősül:

- A ... Bt. és a ... Kft. által végzett kutatási és oktatási szolgáltatás, amely a felperes feladatai közé nem tartozott, azt lényegében az alperes vette igénybe ellenszolgáltatás nélkül.
- A ... Áruházban történt vásárlások, ahol a számlán feltüntetett áruk nem azonosak a pénztári blokkok szerinti árukkal, azok nyilvántartásba vétele a felperesnél nem történt meg. Ezen termékeket az alperes szerezte meg,
- Azon nyilvántartásba nem vett taxiszámlák, melyek nem a felperes nevére lettek kiállítva.
- Alperes által felhasznált könyvek, étkezési szolgáltatás, uszodabérlet, szemüvegkészítés.
- A nem felperesi alkalmazottak külföldi utaztatásával kapcsolatban elszámolt költségek.

A határozat szerint a szabálytalanságok döntő mértékben közvetlen az alperes tevékenységére vezethetők vissza, a főtitkár nem a felperes érdekét, hanem saját haszonszerzését tekintette elsődlegesnek.

A munkaügyi bíróság az alperes felelősségét vizsgálva megállapította, miszerint az Alapszabály a főtitkár kötelezettségévé tette a szövetség napi ügyeinek vitelét és meghatározta, hogy a szövetség gazdálkodásáért az alperes viseli az egyszemélyi felelősséget. Ezzel egyidejűleg az Alapszabály a felperes szerveinek és tisztségviselőinek hatáskörébe nem utalt olyan feladatokat, amelyek a napi működéssel, gazdálkodással összefüggtek volna. Ebből következően az alperes a gazdálkodás körében igen széleskörű jogosítványokkal bírt, dönthetett a felperest érintő bármely gazdasági és pénzügyi kérdésben.

Az alperes jogosult volt a felperes nevében szerződéseket kötni. Az Alapszabályon kívül a felperesi gazdálkodás körében semmilyen belső ellenőrzés nem volt, e jogkörében az alperest semmiféle korlátozás sem kötötte. A közgyűlés vagy az elnökség határozata, esetleg az alperes felett munkáltatói jogkört gyakorló elnök konkrét utasítása sem korlátozta az alperes szerződéskötési jogát. Az alperes mindemellett az Alapszabály szerint jogosult volt a felperes kifizetéseinek utalványozására is, még pedig kizárólagos jelleggel, hiszen az Alapszabály szerint a felperes egyik tisztségviselője sem rendelkezett ilyen jogosultsággal. Ezért a munkaügyi bíróság szerint az alperes nem követhetett el jogsértést önmagában szerződések megkötésével, gazdasági döntések önálló meghozatalával, az utalványozás tényével.

Az alperes kötelezettsége volt ugyanakkor, hogy a felperes pénzeszközeit az Alapszabály szerinti célra, a felperes és annak tagszervezetei érdekében, gazdaságosan használja fel. Ennek során a munkaügyi bíróság szerint az alperes nem az elvárható módon járt el a gazdálkodás során, amikor belső normák, szabályzatok nélkül, pusztán aktuális elképzelései szerint döntött a felperes napi ügyeinek vitelében.

A munkaügyi bíróság mindemellett a felperes felelősségét is vizsgálva megállapította, hogy a „felperesi munkáltatónak is voltak - lettek volna - eszközei arra, hogy az alperes tevékenységét befolyásolja”.

Ítélete indokolásában kifejtettek szerint így felmerül az egyébként társadalmi tisztséget betöltő elnök, elnökség, ellenőrző bizottság, valamint a közgyűlés felelőssége is, mivel a perbeli iratok nem tartalmazznak olyan közgyűlési, elnökségi határozatot, amely az alperes gazdálkodását, érdemi intézkedéseit sérelmezte, megalapozottságát érdemben vitatta, gazdálkodási tevékenységét korlátozta.

Mindezekre tekintettel az alperes terhére rótt egyes károkozó magatartásokkal összefüggésben a munkaügyi bíróság megállapította a munkáltató közrehatását, amely jogi álláspontja szerint a Ptk. 340. § (1) bekezdésére és 36. számú PK határozatra figyelemmel a felek között kármegosztást indokol.

A munkaügyi bíróság ezt követően a per tárgyává tett szerződéseket egyenként és részletesen vizsgálta. Levont jogkövetkeztetése a következő volt:

1. A perbeli dokumentumok nem támasztják alá, miszerint a ... Bt. a felperesi tagvállalatok részére oktatást végzett. Az aggályos „teljesítési jegyzőkönyvek” és a tanúk vallomása alapján még az sem volt megállapítható, hogy a ... Bt. a felperesi munkatársakat ténylegesen oktatta. Így az alperes megállapíthatóan olyan szerződés teljesítését igazolta, amely súlyos alaki hibában szenvedett, és amely alapján még más dokumentumokkal összevetve sem lehet megállapítani, hogy az ténylegesen milyen szolgáltatással jött létre. Az alperes nemcsak fenntartott egy, a felperes szempontjából előnytelen megállapodást, de olyan teljesítés kifizetéséről intézkedett, amelynek megtörténte nem volt igazolható.

A munkaügyi bíróság a kár mértékét e körben 1996. és 1998. közötti időszakra 4.534.254 forintban állapította meg. A felek között 50-50 százalék arányú kármegosztást alkalmazott, és 2.267.127 forint összegű kártérítésre kötelezte az alperest.

2. A felperes költségére 1996. november 27. és 1998. között 2.600.335 forint összegben történtek vásárlások a ... Áruházban. A tanúvallomások alapján a munkaügyi bíróság megállapította, hogy ezeket a vásárlásokat kizárólag az alperes bonyolította le. Az alperes álláspontja szerint a felperes érdekkörében történtek vásárlások, többnyire reprezentációs ajándékozás céljával. A revíziós vizsgálat során azonban a munkáltató a ... Áruház vezetésétől arról szerzett információt, hogy az alperes által csatolt számlák valótlan tartalmúak, a számlákhoz tartozó blokkok szerint az alperes illatszereket, női fehérneműket, ruházati cikkeket vásárolt.

A munkaügyi bíróság szerint az alperes önmagában azzal kárt okozott a felperesnek, hogy vezetőként nem szabályozta a reprezentációs és irodai használatú tárgyak vásárlásának rendjét, nem gondoskodott azok áttekinthető dokumentálásáról, olyan nyilvántartás vezetéséről, amelyről a vásárolt áruk neve, azok sorsa nyomon követhető, az ajándékozás ténye, értéke, körülményei megállapíthatók.

A kár mértékét a munkaügyi bíróság 1996. november 27-től történt vásárlások tekintetében 2.600.335 forintban állapította meg. A felek között 50-50 százalék arányú kármegosztást alkalmazva 1.300.168 forint megfizetésére kötelezte az alperest.

3. Az alperes a felperes költségére 1996. és 1999. között 491.021 forint összegben vásárolt könyveket, túlnyomórészt szakkönyveket és szótárakat, melyek a munkaviszonya megszűnését követően a felperesnél nem voltak fellelhetők. Az alperesi károkozást a munkaügyi bíróság abban találta megállapíthatónak, hogy elmulasztotta a költségek nyilvántartásba vételét. A kár mértékét a munkaügyi bíróság a felek között 50-50 százalék arányú kármegosztást alkalmazva 245.000 forintban állapította meg.

4. A felperesi munkavállalók étkezési hozzájárulásban részesültek a perbeli időszakban. Az alperes ezen felül a felperes költségére további étkezési ellátásról intézkedett 1997. és 1999. között, mindösszesen 419.900 forint összegben. Az alperes előadása szerint a rendkívüli munkavégzést teljesítő munkavállalók számára - túlmunkájuk ellenértékeként - természetben, a ... Kft.-től rendelt készített, amelyet részben közösen fogyasztottak el. A peradat szerint az étkezést a felperes költségére nem kizárólag felperes munkavállalói, hanem úgynevezett külső személyek is igénybe vették.

A munkaügyi bíróság az 1997. és 1999. közötti étkezési szolgáltatások teljes összegének, azaz 419.900 forint megfizetésére kötelezte az alperest.

5. A felperesre kirótt és felperes által utóbb megfizetett jövedelemadó összegét a munkaügyi bíróság kárként vette számításba a következő esetekben:

- A ... Áruházban történt alperesi vásárlások tekintetében, mert az itt vásárolt termékeket az alperes szerezte meg, és ezáltal adó fizetés nélkül természetbeni juttatásban részesült. E körben megállapított személyi jövedelemadó összege 1.144.147 forint;
- Az alperes által vásárolt könyvek személyi jövedelemadó terhe 216.049 forint;
- Dr. N. S., B. J., K. J. és F. J. külföldi utazási költségeit a felperes viselte, melyet nevezettek magánszemélyként, ellenszolgáltatás nélkül fogadtak el, ezért az természetbeni juttatásnak minősül, melynek személyi jövedelemadó terhe 407.072 forint,
- A természetbeni étkezés- figyelemmel arra, hogy az alperes által sem vitatottan a jogszabályban meghatározott mértéken felül történt -, az uszodabérlet és a szemüveg, annak magánszemélyek számára ellenérték nélkül nyújtott szolgáltatások voltak, ezért azok természetbeni juttatásnak minősültek. A különböző magánszemélyek ezek után nem fizették meg az adót, és az alperes sem intézkedett annak érdekében. Így a felperes által utóbb megfizetett 260.946 forint személyi jövedelemadó kárnak minősül.

A munkaügyi bíróság a felperes kártérítés iránti keresetét megalapozatlannak találta a ... Kft. részére kifizetett 1.940.000 forint megbízási díj, valamint a kutatási szerződések tekintetében, mellyel összefüggésben a felperes 10.135.200 forint kárt érvényesített. E körben a munkaügyi bíróság ítélete indokolásában kiemelte, miszerint a ... F.-ek kiadása nem volt ellentétes az Alapszabályban rögzített felperesi tevékenységgel. A felperes nem vitatta, hogy a füzetek tartalma a felperesi tagvállalatok részére kiadásra került, nem tette vitássá, hogy a kiadványokban az EU normáival, működésével, a munkáltatói érdekképviselettel stb. kapcsolatos cikkek, írásművek, fordítások voltak olvashatók, tehát a felperesi érdek-képviseleti tevékenységgel összefüggésbe hozható. Annak utólagos megítélése, hogy a kiadványok a felperes vagy a felperesi tagvállalatok részére hasznosak és szükségesek voltak-e, a munkaügyi bíróság szerint nem képezhette jelen per tárgyát.

A munkaügyi bíróság a bizonyítási teher szabályát alkalmazva elutasította a felperes kártérítés iránti igényét a taxi szolgáltatás (662.664 forint) igénybevétele körében, kiemelve, hogy annak bizonyítása, hogy annak igénybevétele mikor nem történt a felperes érdekkörében - tehát a felperest mely esetben érte kár - a felperest terhelte.

A külföldi utazási költségek (1.238.341 forint) körében a munkaügyi bíróság azt értékelte, hogy az alperes nem kizárólag maga utazott a felperes képviseletében külföldre, hanem esetenként engedélyezte

olyan személyek utazását is, akik nem álltak a felperessel munkaviszonyban. A munkaügyi bíróság megítélése szerint a gazdálkodásért egy személyben felelős vezető jogosult volt önállóan eldönteni, hogy a hivatalos külföldi utakon kik képviseljék a felperest. Ezért a munkaügyi bíróság önmagában nem minősítette kárnak, hogy az alperes döntése alapján úgynevezett külső személyek utazási költségeit a felperes fizette meg.

A munkaügyi bíróság jogi álláspontja szerint az alperes vezetőként dönthetett szociális kiadásokról (szemüveg és uszodabérlet vásárlásáról), amely önmagában nem volt jogellenes. E körben a felperes érdekében állt annak bizonyítása, hogy ezzel az alperes kárt okozott, amely sikertelen volt.

A munkaügyi bíróság szerint az oktatási és kutatási szerződésekkel összefüggésben az alperesre nem terhelhető természetbeni juttatás utáni adó kifizetése, nem tekintette továbbá a munkaügyi bíróság természetbeni juttatásnak a taxiszámlák kifizetését.

A munkaügyi bíróság ítélete ellen mindkét fél fellebbezett.

A Fővárosi Bíróság 55.Mf.631.102/2009/13. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét a per főtárgya tekintetében helybenhagyta, míg az eljárási illeték és az elsőfokú perköltség vonatkozásában megváltoztatta. A felperest 155.980 forint + Áfa elsőfokú, valamint 779.540 forint + Áfa másodfokú perköltség megfizetésére kötelezte az alperes részére.

A másodfokú bíróság - az elsőfokú perköltség és az eljárási illeték kivételével - mindenben osztotta a munkaügyi bíróság jogi álláspontját, utalva annak helyes indokaira. Kiemelte, miszerint az Alapszabály rendelkezései, valamint a munkáltatói jogkör gyakorló, továbbá az ellenőrzésre jogosult felperesi szervek úgyszólván ellenőrzés nélküli bizalomra alapított hozzáállása, magatartása vezetett az alperes széleskörű döntési jogkörének kialakulásához, így a kármegosztás alkalmazásához. A tanúvallomások, a rendelkezésre álló elnökségi, valamint ellenőrző bizottsági jelentések és beszámolók azt támasztják alá, hogy a felperes döntésre és ellenőrzésre jogosult szervei tudomással bírtak az alperes gazdálkodásának mikéntjéről.

A másodfokú bíróság abban a körben, hogy a felperesi közrehatás kérdését sem a kereseti kérelem, sem az ellenkérelem nem tartalmazta, azt hangsúlyozta, hogy a felperes keresete nyomán az alperes vitatta a kárfelelősségét és teljes mentesítését kérte, amelybe fogalmilag a részleges mentesítés iránti kérelem is benne van.

A jogerős ítélet ellen mindkét fél felülvizsgálati kérelmet

nyújtott be.

A felperes a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és keresete szerinti határozat hozatalát kérte.

A felperes mindenekelőtt sérelmezte, hogy az eljáró bíróságok a főtitkári alperesi tevékenységhez kapcsolódóan miért hagyták figyelmen kívül az Mt. 3. és 4. §-ában, valamint a Ptk. 4. § (1) és (5) bekezdésében foglalt előírásokat, minthogy az alperesnek tudnia kellett, hogy a szerződéskötései és kifizetései nem felelnek meg a jóhiszemű és tisztességes eljárás, valamint az együttműködési kötelezettségnek, mert azokról a munkáltatóját nem tájékoztatta.

A felperes azt is sérelmezte, hogy az eljáró bíróságok az Alapszabállyal ellentétes módon ruházták fel az alperest döntési jogkörrel, melyben ilyen rendelkezés nem található. Az Alapszabály 5.4. §-ának (3) bekezdése értelmében a Titkárság élén a főtitkár áll, és a Titkárság döntés-előkészítő, végrehajtó szervezet. Az a körülmény, hogy a gazdálkodásért egyszemélyi felelősséget viselt, nem jelent egyben döntési jogkört is.

Az alperes mint gazdálkodásért felelős vezető az elvárható magatartással ellentétesen cselekedett, amikor munkáltatójának feladatkörétől idegen tárgyú szerződést kötött, és a perben terhére rótt kifizetéseket eszközölt, ráadásul tényleges teljesítés nélkül az alperes munkatársainak étkezési hozzájárulásáról, taxi igénybevételeéről, szociális jellegű juttatásairól, reprezentációs ajándékok és könyvek vásárlásáról jogellenesen döntött. Döntési jogkör híján az alperes nem dönthetett arról sem, hogy a munkáltatói szervezetet érintő külföldi eseményeken kik jelenjenek meg felperes képviselőjében. Alperes terhére esik, hogy a Szövetséggel egyébként jogviszonyban nem álló személyeket utaztatott külföldre.

A felperes azzal is érvelt, hogy nem gazdálkodó, hanem érdekvédelmi szervezet, a tagvállalatok által befizetett tagdíj egyedüli bevétele, amely az érdekvédelmi szövetség működését szolgálja. Ezért sérelmezte, hogy a munkaügyi bíróság a „gazdálkodás iránya” meghatározásának hiányát a terhére értékelte, hiszen alperes károkozása nem a gazdálkodással függött össze, azzal éppen ellentétes volt, hiszen épp az alperes kötelezettségét képezte, hogy a felperes pénzeszközeit az Alapszabály szerinti célra a felperes és annak tagszervezetei érdekében gazdaságosan használja fel.

A felperes szerint a munkaügyi bíróság tévesen értékelte az alperesi beszámolókat, mert a munkaügyi bíróság megállapítása szerint is azok „általános jellegűek” voltak, nem tartalmazták a konkrét megkötött szerződéseket és az egyéb jogellenes

kifizetéseket, ezeket alperes olyan kifejezések mögé rejtette, mint „idegen feleknek szolgáltatásért” történt kifizetés.

Mindezekre tekintettel a felperes jogi álláspontja szerint a közrehatásának megállapítása és erre tekintettel kármegosztás alkalmazása jogsértő, a Ptk. 340. §-ában foglaltaknak, a bírói gyakorlattól eltérő téves értelmezésének a következménye.

A felperes hangsúlyozta, hogy a PKKB 2010. június 8-án kelt 30.B.37.993/2008/104. számú ítéletében ezen perben alperes terhére rótt károkozás miatt sikkasztás büntetőben megállapította a bűnösségét és elítélte. Megállapította továbbá azt is, hogy az alperes vagyon elleni bűncselekményét hosszabb időszakon keresztül, magas elkövetési értékre, munkakörével visszaélve követte el. Ezért nem lehet a felperesnek felróni, hogy a kármegelőzés tárgyában nem született elnökségi határozat, sem azt, hogy az Ellenőrző Bizottság nem tárt fel károkozó magatartást. Az erre alapozott kármegosztás ellentétes a Ptk. 340. §-ával.

A felperes felülvizsgálati kérelmében részletesen kifejtette, hogy miért tartja sérelmesnek, hogy a tudományos kutatás címén történt kifizetések helyett a „... f.-eket” elfogadó bírósági döntés kár bekövetkeztét nem találta megállapíthatónak. Panaszkolta továbbá a taxiszámlák, külföldi utazási költségek, szemüveg és uszodabérlet, valamint egyes tételek tekintetében a felmerült adó megfizetése iránti igénye elutasítását.

A felperes szerint a másodfokú bíróság jogellenesen állapította meg a perköltséget, mert a Pp. 81. § (2) bekezdése helyett a Pp. 81. § (1) bekezdését alkalmazta. Kártérítési perekben ugyanis nem azt kell mérlegelni, hogy a felperes milyen arányban lett pervesztes, hanem akként kell a perköltségről határozni, mintha a megítélt összeg lett volna a kereseti kérelem. A felperes azzal is érvelt, hogy a beszámítási kifogás tárgyalása jelentősen elhúzta a pert, melynek szerinte kell, hogy legyen perköltség vonzata.

Az alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az első, vagy a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozathozatalára való utasítását kérte.

Az alperes az Mt. 11. § (1) és (2) bekezdésének megsértését állítva mindenekelőtt arra hivatkozott, hogy az eljáró bíróságok nem vizsgálták az elévülés kérdését, holott az 1995. és 1996. évekre vonatkozó igény már 1999-ben elévült, és a felperes csak 2005. évben indította meg a kártérítés iránti pert.

Az alperes szerint téves a munkaügyi bíróság azon megállapítása, miszerint a felperes a munkaviszony megszüntetésével kapcsolatos perben 2000. június 7-én előterjesztett viszontkeresete lényegében

megfelelt a 2005-ben indult perben előterjesztett kereseti kérelemnek. Ez az alperes szerint azért lehetetlen logikailag, mert az APEH határozat, amely az adóhiányt megállapította, 2001-ben kelt.

Az alperes arra is hivatkozott, hogy az APEH a pótléktartozást határozatával elengedte, így a felperest csupán a jövedelemadó megfizetése terhelte, ezért jogszabálysértő, hogy a munkaügyi bíróság az adót olyan kárnak tekintette, melyet neki kell megfizetnie. Az adótartozásért ugyanis a felperes saját vagyonával felel (1989. évi II. törvény 18. §). Mindemellett az APEH vizsgálatnak az 1995. év is része volt, amikor nem állt munkaviszonyban a felperessel, így kárt erre az időszakra megállapítani nem lehet.

Az alperes sérelmezte, hogy a jogerős ítéletből nem tűnik ki, hogy mi volt a jogellenes magatartás a részéről, és hogy ezzel hogy áll ok-okozati összefüggésben a kár összege. Ehelyett kármegosztás történt, holott a kártérítés törvényi feltételei sem állnak fenn.

Az alperes szerint azért is ellenmondásos és jogszabálysértő a munkaügyi bíróság ítélete, mert amíg egyes tételeknél 50-50 százalékos kármegosztást alkalmazott, addig az erre vonatkozó személyi jövedelemadó kérdésében 100 százalékban kötelezte annak megfizetésére.

Az alperes azt is panaszolta, hogy az eljáró bíróságok tényként fogadták el a megállapított adó összegét, valamint azt, hogy a perbeli mely szolgáltatások minősülnek természetbeni juttatásnak. E kérdésben az alperes szerint elengedhetetlen lett volna szakértő bevonása a perbe.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében részletesen kifejtette, hogy jogi álláspontja szerint miért nem évült el a kártérítés iránti keresete.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében fenntartotta a felülvizsgálati kérelmében kifejtett álláspontját.

A Kúria a felülvizsgálati kérelmeket a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

Részben alapos a felperes és az alperes felülvizsgálati kérelme is.

I.

A Kúria a rendelkezésre álló iratok alapján a megállapított tényállást azzal egészíti ki, hogy a felperes az alperessel szembeni kártérítés iránti igényét viszontkeresetként

31.M.1964/1999. (későbbi száma 4.M.1964/1999.) számú munkaügyi perben először 2000. február 24-én jelentette be (8. sorsz. jegyzőkönyv 2.o.). A munkaügyi bíróság a viszontkeresetet nem bírálta el, a per a Pp. 137. § (1) bekezdése alapján megállapított szünetelés folytán 2004. június 19-én megszűnt. A per folytatását a felperes 2004. november 24-én kérte. A munkaügyi bíróság 2005. június 6-án bírósági meghagyással 31.111.391 forint és járulékai megfizetésére kötelezte az alperest, mint kötelezettet, amely ellen az alperes 2005. június 29-én ellentmondással élt. Ezt követően 4.M.3713/2005. szám alatt indult az alperessel szembeni kártérítési per.

Az alperes az általa benyújtott „ellentmondásban” (6. oldal) előadta, hogy kétségtelen tény, hogy a természetbeni juttatásokat felvette, ugyanakkor a felperesi társadalmi szervezet vezetői, vezető szervei tudtával és hallgatólagos hozzájárulásával. Ekként akarták anyagilag elismerni és lehető legkevesebbet közteherre költeni.

B. J. elnök, munkáltatói jogkör gyakorló tanúvallomásából kitűnően (37. sorsz. jegyzőkönyv) jóllehet rendkívül elnézőek voltak és túlzott toleranciával kezelték az alperest, de „senki nem gondolt volna arra, hogy olyan visszaélések történhettek, mint amilyenekre az azt követően indult perekben fény derült”. Az alperes az elszámolásokat nem mutatta meg, noha az alperes „túlköltekezései” „téma volt” a közgyűlés előtt és az elnökségi üléseken, nincs perbeli adat arra, hogy a felperesnek a per tárgyát képező konkrét alperesi kifizetésekről az alperesi munkaviszony megszüntetését megelőzően tudomása volt. Ezt támasztja alá az a tény, hogy az alperesi felelősséget felvető revizori jelentés a munkaviszony 1999. június 28-ai megszüntetését követően készült, és a ... Áruház 1999. november 24-én és december 7-én tájékoztatta a felperest, hogy az 1996., 1997., 1998-ban kiállított számlák tényleges tartalma a pénztárblokkok alapján milyen értékű és milyen női ruházat (szoknya, dzseki, cipő, pulóver stb.).

Mindezekre tekintettel megállapítható, hogy a felperes a munkaviszonnyal kapcsolatos kártérítési igényét 1997., 1998., 1999. évekre a hároméves elévülési határidőn belül előterjesztette (Mt. 11. § (1) bekezdés), az 1996. év vonatkozásában pedig az igényét menthető okból nem tudta érvényesíteni, de az akadály megszűnésétől számított hat hónapon belül ezt megtette (Mt. 11. § (3) bekezdés). Előbbiekre tekintettel - az elévülés kérdése körében - annak vizsgálatára már szükség sem volt, hogy bűncselekménnyel okozott kárért fennáll-e esetleg az alperes felelőssége (Mt. 11. § (1) bekezdés).

A felperes (a 4.M.1967/1999. számú munkaügyi perben alperes) viszontkeresetét aggálytalanul megállapíthatóan arra alapozta, hogy

a főtitkár olyan költségeket számolt el és természeti juttatásként vett jogellenesen igénybe, amely után a munkáltató az adót nem fizette meg, a kifizetett összegeket saját maga utalványozta saját részére. Ezért az alperes megalapozatlanul érvelt azzal, hogy a felperes 2000. évben érvényesített kártérítési igénye a jelen perben érvényesített igényével nem azonos, hiszen annak tényállása és jogcímei megegyeznek. Mindezekből következően az eljáró bíróságok nem követtek el jogszabálysértést, amikor az elévülés kérdését részletesen nem vizsgálták.

II.

A perben nem volt vitatott, miszerint az alperes vezető állású munkavállaló volt. Az Mt. 193. § (1) bekezdése szerint a vezető a munkáltatóval szemben vezetői tevékenységének keretében okozott kárért a polgári jog szabályai szerint felel.

A Ptk. 339. § (1) bekezdése szerint aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

1. Az irányadó tényállás szerint az alperes a ... Bt. részére oktatás teljesítését igazolta és 1996. és 1998. között ezen a címen **4.534.254 forintot** utalványozott. Az oktatások megtartásának valósága a perben nem került igazolásra.

2. Az alperes a felperes költségére 1996. november 27. és 1998. között **2.600.335 forint** összegben - a blokkok tanúsága szerint - saját részére női ruhákat vásárolt, melyet valótlan tartalmú, reprezentációs ajándékozást tanúsító (népművészeti áruk, porcelánok, függöny stb.) számlával leplezett, azok nyilvántartásba nem kerültek.

3. Az 1996. és 1999. között **491.021 forint** értékben könyveket vásárolt, azokat nyilvántartásba nem vette, a felperesnél a munkaviszonya megszűnését követően nem voltak fellelhetők.

4. Az alperes nem kizárólag felperesi munkavállalóknak, hanem úgynevezett külsős személyeknek is az adómentes kereten felül étkezési szolgáltatást biztosított 1997. és 1999. között **419.900 forint** összegben.

5. A szociális kiadások (szemüveg és uszodabérlet), a külföldi utazások, mint természetbeni juttatások adóterhét - az alperes mulasztása miatt - az igénybe vevők (köztük az alperes) helyett a felperes fizette meg (145.125 forint 407.072 forint = **668.018 forint**).

Az alperes az előbbieken részletezett jogellenes magatartásával okozati összefüggésben a felperesnek mindösszesen 8.597.707 forint kárt okozott. Az alperes a perben nem bizonyította, hogy a fenti természetbeni juttatásra a munkaszerződése vagy egyéb megállapodás alapján jogosult volt, a felperesi társadalmi szervezet tudtával, hozzájárulásával utalványozta, a külsősök részére nyújtott szolgáltatás biztosítása során, a juttatást terhelő adóteher levonása nélkül úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható volt.

III.

Megalapozottnak találta a Kúria a felperesnek a kármegosztás alkalmazását vitató érvelését.

Az eljáró bíróságok a felek közötti 50-50 százalékos kármegosztást a Ptk. 340. § (1) bekezdésére alapították, mely rendelkezés szerint a károsult a kár elhárítása, illetőleg csökkentése érdekében úgy köteles eljárni, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. Nem kell megtéríteni a kárnak azt a részét, amely abból származott, hogy a károsult a kötelezettségének nem tett eleget.

Helytállóan hivatkozott a felperes arra, hogy nem gazdálkodó szervezet, hanem érdekvédelmi tevékenységet folytató szövetség, ahol az elnök, az elnökség és az ellenőrző bizottság tagjai társadalmi tisztséget töltenek be, melyet nem lehet figyelmen kívül hagyni. A felperes szövetség által alkalmazott vezető állású munkavállalóval, a felperes gazdálkodásáért egy személyben felelős alperessel szembeni nagyfokú bizalom és tolerancia a közgyűlés és az elnökség részéről a feltárt tényállás mellett kármegosztás alkalmazását nem indokolhatja, annak alkalmazása ezért jogsértő volt. Megállapíthatóan ugyanis az alperes a nagyfokú döntési jogkörével, az ellenőrzés hiányával, a vele szembeni bizalommal kifejezetten visszaélt, és a felperes pénzeszközeit a munkáltató jogos gazdasági érdekeit súlyosan sértve használta fel jórészt saját célra, „ellentmondásában” foglalt saját nyilatkozata szerint azért, mert a felperes így „akarta anyagilag elismerni”, melyre nézve azonban perbeli bizonyíték nincs. Ezért a felperes megalapozottan hivatkozott arra, hogy az alperes a munkaviszonya fennállása során az Mt. 3. § (1) és (5) bekezdésébe, valamint 4. § (1) bekezdésébe ütköző magatartást tanúsított.

Az előbbiekre figyelemmel jogsértő a felek között kármegosztást alkalmazó jogi álláspont, mert a felperes helytálló felülvizsgálati érvelése szerint a gazdálkodás irányának határozatok formájában való meghatározása a felperes társadalmi tisztségeket betöltő személyeitől nem volt általában elvárható. Az a körülmény pedig, hogy „a periratok nem tartalmaztak olyan közgyűlési, elnökségi

határozatot, amely az alperes gazdálkodását, érdemi intézkedéseit sérelmezte, megalapozottságát érdemben vitatta", „az alperes gazdálkodási tevékenységét egyébként korlátozta volna” kármegosztást eredményező felperesi közrehatásként jogszerűen nem értékelhető.

Az eljárás bíróságok a teljesítés bizonyítása nélkül elszámolt 4.534.254 forint kár, a ... Áruházban alperes által saját célra vásárolt 2.600.335 forint női ruházat, valamint az alperes által vásárolt, de a felperesnél fel nem lelhető 491.021 forint értékű szakkönyv tekintetében alkalmaztak a felek között 50-50 százalékos kármegosztást, melyet a Kúria jogellenesnek ítélt, és az alperes által megfizetendő kár összegét a II/1-3. pontok alatt kifejtettek szerint az okozott teljes kár összegében vette számításba.

IV.

1. Az eljárás bíróságok mérlegelése a Pp. 206. § (1) bekezdésének megfelelő volt a felperes keresetét elutasító tételek (... Kft. részére kifizetett megbízási díj, kutatási szerződések tekintetében történt kifizetés, taxiszámlák, külföldi utazási költségek, szemüveg és uszodabérlet) tekintetében. A munkaügyi bíróság kellő részletességgel és meggyőzően indokolta meg, hogy e tételek tekintetében miért nem találta megállapíthatónak a kártérítési felelősség törvényi feltételeinek fennállását. E körben döntését jórészt a Pp. 164. § (1) bekezdésében előírt bizonyítási teher szabályai alapján hozta meg, melynek felülmérlegelésére a Kúria jogi lehetőséget nem talált.

A felülvizsgálati eljárás keretében a bíróság mérlegelési körébe tartozó kérdés - a megalapozatlanság esetét kivéve - nem vizsgálható, nincs lehetőség a lefolytatott bizonyítás adatainak újabb egybevetésére és értékelésére. Felülmérlegelésre csak igen kivételesen akkor kerülhet sor, ha a tényállás feltáratlan maradt, iratellenes vagy okszerűtlen, illetve logikai ellentmondást tartalmaz. Ilyen a perbeli esetben nem volt megállapítható.

A felperes által hivatkozott büntetőítélet az elsőfokú munkaügyi ítélet meghozatalát követően született. Annak megállapításai ezért a munkaügyi per tárgyát nem képezték.

2. A jogerős ítéletben foglaltakkal szemben a Kúria nem minősítette kárnak a ... Áruházban történt vásárlások tekintetében megállapított 1.144.147 forint, a szakkönyvek vásárlása vonatkozásában megállapított 216.049 forint, valamint az étkezési szolgáltatások után számított, a felperes által megfizetett 115.821 forint adóterhet.

E tételek vonatkozásában az alperes kártérítési felelőssége azért

nem áll fenn, mert a felperes a kifizetett teljes összeget, így a ... Áruházban történt alperesi vásárlás esetében 2.600.335 forintot, a szakkönyvek teljes 491.021 forint értékét, valamint az étkezési szolgáltatás teljes kifizetett 419.900 forint összegét kártérítésként érvényesítette az alperessel szemben, melyet a Kúria a felperes keresete szerint meg is ítélt. Ebből következően ezek a kifizetések (szolgáltatások) - minthogy kártérítés jogcímén a felperesnek visszafizetendő - semmi esetre sem minősülnek olyan természetbeni juttatásnak, amely után adót kell fizetni. E tételek vonatkozásában ezért az utóbb megállapított adóteher nem az alperes jogellenes magatartásával áll okozati összefüggésben, hanem azzal, hogy a felperes a kifizetést korábban még maga is természetbeni juttatásnak minősítette (hiszen ezért kezdeményezett APEH vizsgálatot), majd utóbb a kifizetést jogellenesnek minősítve döntött a teljes összeg kártérítés jogcímén történő visszaköveteléséről.

Az adóteher abban az esetben minősül kárnak, amikor a tényleges természetbeni juttatás után az alperes mulasztása miatt nem a juttatásban részesülő (alperes vagy más személy), hanem utóbb a felperes fizette meg a személyi jövedelemadót (szemüveg és uszodabérlet vásárlása, külföldi utazások tekintetében).

V.

Megalapozottnak találta a Kúria a felperes perköltség viselését panaszoló felülvizsgálati érvelését is.

A felperes keresete 32.245.144 forint kártérítés és járulékai megfizetésére irányult, mellyel szemben az alperes 62.781.274 forint vagyoni, valamint 65.334.262 forint nem vagyoni kártérítés beszámítását kérte. A felperes keresete 8.597.707 forint tekintetében volt alapos, a meghaladó keresete bizonyítottság hiányában, a bizonyítási teher alkalmazásával került elutasításra. Az alperes beszámítási kifogását a munkaügyi bíróság részletesen tárgyalta és annak teljes körű megalapozatlanságát részletesen indokolta. Ebből következően megállapíthatóan egyfelől az alperes nem minősül nagyobb arányban pernyertesnek, amely perköltség fizetését indokolná részére, másfelől, a felperes helytállóan hivatkozott a Pp. 81. § (2) bekezdése szerinti, a kártérítésre irányuló perek eltérő szabályára.

Mindezekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, a munkaügyi bíróság ítéletét megváltoztatta és az alperesi marasztalás összegét 8.597.707 forintra és annak kamataira felemelte. A kamatfizetés és a perköltség viselés körében a munkaügyi bíróság ítéletét helybenhagyta. Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította, a beszámítási kifogás körében a munkaügyi bíróság ítéletét nem

érintette.

A Pp. 81. § (2) bekezdésének alkalmazásával az alperest együttes másodfokú és felülvizsgálati eljárási költség megfizetésére kötelezte a felperes részére.

Az első-, másodfokú és a felülvizsgálati eljárás illetékét a 6/1986.(VI.26.) IM rendelete 14. §-a értelmében az állam viseli.

Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 80. § (1) bekezdés i) pontja alapján az alperes kérésére az általa lerótt 376.000 forint felülvizsgálati eljárási illeték visszatérítésének van helye. E határozatot az elsőfokú bíróság küldi meg az Itv. 81. § (2) bekezdése szerint az illetékes állami adóhatóságnak.

Budapest, 2012. június 6.

Dr. Tálné dr. Molnár Erika s.k. a tanács elnöke, Dr. Stark Marianna s.k. előadó bíró, Szolnokiné dr. Csernay Krisztina s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

bírósági tisztviselő